

Madárvonulási adatok és jegyzetek.

BR. SNOUCKAERT V. SCHAUBURG R.-TÖL.

II. közlemény.*

Az 1902. évi őszi vonulás Doornban.

Szeptember 2. Első ízben láttam őszi átvonulóban *Muscicapa atricapilla*-t. **13.** *Hirundo rustica* nagyobb csapatokba verődve. Sok *Chelidon urbica* és egy *Clivicola riparia*. Egy *Locustella naevia* Texel szigetéről. **15.** Az első karvaly. *Muscicapa grisola* és *Ruticilla tithys* még itt. **16.** *Phylloscopus rufus* szól. **19.** Ismét egy *Muscicapa atricapilla*. *Hirundo rustica* tömegesen. *Cannabina cannabina* és *Chloris chloris* nagyobb csapatokban. **21.** *Ruticilla tithys* énekel. **22.** *Saxicola oenanthe* és *Pratincola rubicola* kisebb pihenő csapatokban. *Hirundo rust.* nagyobb számban. **23.** *Muscicapa gris.* vetési varjú vonul, az első *Buteo buteo* vonulóban, fecskék tömegesen. **24.** erdei pintyecsapat vonulóban; 2. *Phylloscopus rufus*; a fecskék száma tegnap óta nagyon megapadt. **26.** 2 kis csapat *Hirundo rust.* **27.** 6 *Hirundo rust.* első *Turdus iliacus*. **28.** 3 *Hirundo rust.* több *Motacilla alba*. **29.** Fecske nincs, egy *Buteo buteo*, néhány barázda-billegető. **30.** 7. *Hirundo rust.*, egy *Buteo buteo*, egy *Crex crex*. Az első *Corvus cornix* → NE. 4 *Merula torquata* Texel szigetéről.

Október 1. *Chelidon urbica* kis csapat. **2.** Utolsó *Pratincola rubicola*. **3.** Texelből egy *Cuculus canorus* juv. **4—6.** Sok *Hirundo rust.* Haag mellett, Texelből 2 *Merula torquata* s egy-egy *Turdus visc.* és *pil.* **9.** 1 *Hirundo rust.*; dolmányos varjak szórványosan vonulnak; első 7 drb *Fringilla montifringilla*; a mátyások száma tetemesen nagyobb. Texelből *Turdus visc.*, *Lanius excubitor* és *Sylvia simplex*. **10.** S. szél. Erősen vonulnak pintyek, seregélyek, mezei pacsirták és varjak. Sok citromsármány, énekes rigó és hegyi pinytőke. Kaptam egy *Merula torquata*-t. **11.** S. szél, derült, meleg. Sok pinty, seregély, mezei pacsirta és varjú. *Phylloscopus rufus* és 2 *Chelidon urbica*. **12.** N. szél. Madár nincs. Texelből egy *Merula torquata*. **13.** S. szél, borult. Pintyek tömegesen vonulnak; sok seregély, kevesebb pacsirta és dolmányos varjú, egy *Ruticilla tithys*; d. u. a

* Az első „*Aquila*“ IX. p. 171.

Vogelzugsdaten und Notizen.

VON BARON R. SNOUCKAERT V. SCHAUBURG.

II. Bericht.*

Herbstzug 1902 in Doorn.

Szeptember 2. *Muscicapa atricapilla* sah ich heuer zum ersten Male im Herbst durchziehend. **13.** *Hirundo rustica* in grösseren Gesellschaften vereinigt. Viele *Chelidon urbica*, eine *Clivicola riparia*. Von Texel eine *Locustella naevia* erhalten. **15.** Den ersten Sperber gesehen. *Muscicapa grisola* und *Ruticilla tithys* noch anwesend. **16.** *Phylloscopus rufus* singt. **19.** Wieder eine *Muscicapa atricapilla*. *Hirundo rustica* in Menge, grössere Flüge von *Cannabina cannabina* und *Chloris chloris*. **21.** *Ruticilla tithys* singt. **22.** *Saxicola oenanthe* und *Pratincola rubicola* rasten in kleineren Flügen. *Hirundo rustica* in grösserer Anzahl. **23.** *Muscicapa grisola*, Saatkrähen ziehen; der erste Bussard ziehend; Schwalben massenhaft. **24.** Ein Flug ziehender Buchfinken; 2 *Phylloscopus rufus*. Die Zahl der Schwalben seit gestern stark abgenommen. **26.** 2 kleine Flüge *Hirundo rustica*. **27.** 6 *Hirundo rustica*. Erste *Turdus iliacus*. **28.** 3 *Hirundo rustica*, mehrere *Motacilla alba*. **29.** keine Schwalben; ein Bussard, einige Bachstelzen. **30.** 7 *Hirundo rustica*, ein Bussard, eine *Crex crex*. Die erste Nebelkrähe → NE. 4 *Merula torquata* aus Texel.

Október 1. Kleiner Flug *Chelidon urbica*. **2.** Letzte *Pratincola rubicola*. **3.** *Cuculus canorus* juv. aus Texel. **4—6.** Viele *Hirundo rustica* bei Haag. 2 *Merula torquata*, je eine *Turdus viscivorus* und *pilaris* aus Texel. **9.** 1 *Hirundo rustica*. Nebelkrähen einzeln ziehend. *Fringilla montifringilla*, die ersten 7 Stück. Die Zahl der Eichelhäher bedeutend vermehrt. *Turdus viscivorus*, *Lanius excubitor* und *Sylvia simplex* aus Texel. **10.** S. Wind. Starker Zug von Finken, Feldlerchen, Staaren, Saat- und Nebelkrähen. Sehr viele Goldammer, Singdrosseln, Bergfinken. *Merula torquata* erhalten. **11.** S. Wind, heiter, warm; sehr viele Finken, Staare, Feldlerchen und Krähen. *Phylloscopus rufus* und 2 *Chelidon urbica*. **12.** N. Wind, nichts zu sehen. *Merula torquata* aus Texel. **13.** S. Wind, bewölkt. Finken ziehen massenhaft; viele Staare, weniger

* Der erste in „*Aquila*“ IX. p. 171.

vonulás teljesen megszűnt. **14.** SW. szél. Vonulás nincsen. 2 erdei szalonka, egy *Tringa minuta*. **15—17.** viharszerű SW. szél. Vonulás nincs. **18.** gyenge SW. majd SE. szél. Sok pinty, néhány seregély és szöllőrigó. **19.** 4 *Hirundo rust.* **20.** Erősebb SSW. szél. Pintyek tömegesen, kevesebb vetési varjú. **21.** W. szél, szép idő. Erősen vonulnak a pintyek, seregélyek, dolmányos és vetési varjak, 4 búbos pacsirta. **22.** SE. majd S. szél, derült. Seregélyek, pintyek, dolmányos és vetési varjak tömegesen vonulnak, néhány szöllőrigó; d. u. eső, vonulás szünetel. **23.** gyenge S. szél, meleg. Erősen vonulnak pintyek, seregélyek és pacsirták. **24.** S. szél, borult. Erdei és hegyi pintyek, dolmányos és vetési varjak, sok seregély. **26.** Néhány seregélycsapat; szél és időjárás mint tegnapelőtt. **27.** NE. szél. Egész napon át vonulnak dolmányos varjak igen laza összefüggésben. **28.** NE. szél, derült. Néhány csóka és vetési varjú vonul. 2 süvöltő. **30.** SE. szél, hideg. Csókák és vetési varjak nagy tömegekben. Néhány sere és kék galamb. **31.** SSW. szél. *Turdus pil.* nagy csapat, vetési varjú és seregély még mindig vonul, kék galamb rengeteg sok.

November 1. Vonulás szünetel. 1 *Motacilla alba*. **7.** *Procellaria leucorrhoea* Frieslandból, **17.** Szórványosan csizék. 2 guvat. **21.** egy guvat, sok csiz. **26.** *Branta leucopsis* Frieslandból. **27.** *Circus cyaneus*.

December. 12. 2 *Otocorys alpestris* és 3 *Cannabina linaria* Texelből. Utóbbi faj az ujsághírek szerint több helyen gyakori volt. **31.** egy guvat.

Tavaszi vonulás 1903 Doornban és Neerlangbroekben.

Ez év április végén Doornból átköltöztem a 3 klm.-nyire délre fekvő Neerlangbroekbe. A csekély távolság dacára is meglehetősen különbözik a két vidék faunája, a mi a talajnak és az ebből következő vegetációnak a következménye. Doornban homokos a talaj és azért ott túlnyomó a pusztai jelleg *Pinus sylvestris* ültetvényekkel, míg Neerlangbroekben az agyagos talajon rétek, gyümölcsös kertek és lombos fák uralkodnak, s vízzel telt árkok találhatók.

Lerchen und Nebelkrähen. 1 *Ruticilla tithys*. Nachmittags hörte der Zug vollständig auf. **14.** SW. Wind; kein Zug. 2 Waldschnepfen, eine *Tringa minuta*. **15—17.** Stürmischer SW. Kein Zug. **18.** Leichter SW. bis SE. Wind. Viele Finken, einige Staare und Weindrosseln. **19.** 4 *Hirundo rustica*. **20.** Ziemlich starker SSW. Wind. Finken massenhaft, weniger Saatkrähen. **21.** W. Wind, schön; starker Zug von Nebelkrähen und Finken, auch Staare und Saatkrähen. 4 Haubenlerchen. **22.** SE. bis S. Wind, klar; Staare, Finken, Saat- und Nebelkrähen ziehen in Mengen, auch einige Weindrosseln. Nachmittags Regen; kein Zug. **23.** Leichter S. Wind, warm; starker Zug von Finken, Lerchen und Staaren. **24.** S. Wind, bei grauem Himmel. Buch- und Bergfinken, Nebel- und Saatkrähen, viele Staare ziehen. **26.** Einige Staarenflüge; Wind und Witterung wie vorgestern. **27.** NE. Wind; Nebelkrähen ziehen den ganzen Tag hindurch in ganz losem Zusammenhange. **28.** NE. Wind, heiter, einige Dohlen und Saatkrähen ziehen. 2 Gimpel. **30.** SE. Wind, kalt. Dohlen und Saatkrähen ziehen in grossen Mengen. Einige Staare und Holztauben. **31.** SSW. Wind; *Turdus pilaris* grosser Flug. Staare und Saatkrähen ziehen noch immer; Holztauben überaus zahlreich.

November. 1. Kein Zug mehr. 1 *Motacilla alba*. **7.** *Procellaria leucorrhoea* aus Friesland erhalten. **17.** Hie und da Zeisige, 2 Wasserrallen. **21.** 1 Rallus, viele Zeisige. **26.** *Branta leucopsis* aus Friesland. **27.** *Circus cyaneus*.

Dezember. 12. 2 *Otocorys alpestris* und drei *Cannabina linaria* aus Texel. Letztere Art war nach Zeitungsberichten mehrerorts häufig. **31.** eine *Rallus*.

Frühjahrszug 1903 in Doorn und Neerlangbroek.

Ende April dieses Jahres übersiedelte ich aus Doorn in das ca 3 klm. südlich gelegene Neerlangbroek. Trotz der geringen Entfernung ist die Fauna der beiden Gebiete ziemlich verschieden, was durch den Boden und die dadurch bedingte Vegetation verursacht wird. In Doorn besteht der Boden aus Sand und ist daher Haide mit *Pinus sylvestris* Anpflanzungen das vorherrschende Element, während in Neerlangbroek bei lehmigem Boden Wiesen,

Neerlangbroekben tehát nincsenek meg a puszta madarak, mint pl. *Numenius arcuatus*, *Pratincola rubicola*, *Anthus campestris*, *Saxicola oenanthe* stb., de evvel szemben itt fészkel a fehér gólya s fecske és geze több van. Majd annak idején a behatóbb vizsgálat befejezésekor szólok még a két fauna különbségeiről.

Ezután adom az egyes fajok megérkezési idejét avval a megjegyzéssel, hogy Febr. 9-től Ápr. 28-ig Doornra, azután Neerlangbroekre vonatkoznak az adatok.

- Febr. 9. *Pyrrhula europaea* V.
 „ 16. *Lullula arborea* (L.).
 „ 16. *Anthus pratensis* (L.).
 „ 25. *Turdus musicus* L.
 Mart. 8. *Pratincola rubicola* (L.).
 „ 9. *Emberiza citrinella* L.
 „ 9. *Motacilla alba* L.
 „ 21. *Phylloscopus rufus* (BECHST.).
 Apr. 3. *Ruticilla tithys* (SCOP.).
 „ 9. *Phylloscopus trochilus* (L.).
 „ 9. *Saxicola oenanthe* (L.).
 „ 10. *Ruticilla phoenicura* (L.).

Ehhez még a következő kiegészítő megjegyzések szolgálnak.

Január 1. 7 drb. zsezse Doorn mellett. **9.** egy erdei szalonka. **30.** seregély énekel (16 drb.)

Február 22. erdei pinty énekel. **23.** szürkebegy énekel.

Március 6. Nehány dolmányos s egycsapat vetési varjú → NE. A dolmányos varjak idei vonulása kismérvű volt. **7.** 30 drb. csiz, a melyek 30-ig maradtak itt. **15.** Kenderike szól. **22.** láttam az első 30 bibiczet, valószínűleg utóvonuláson, mert más helyütt már tojását is találták. Zöldike énekel.

Április 4. A seregélyek még százas csapatokban vannak a vasút mellett egész Amsterdambig. **28.** *Cannabina linaria* ♀ Texelből.

Május 7. *Eudromias morinellus* ♀ tegnap lőtték a groningeri tengerparton. **9.** ugyanonnan *Limosa lapponica* ♂ **18.** Ugyanattól a madarásztól érkezett *Squatarola squatarola* ♂, *Pelidna alpina* Schinzi ♀, *Tringoides hypo-*

Obstgärten und Laubholz überwiegen, und zahlreiche wassergefüllte Gräben zu finden sind. In Neerlangbroek fehlen daher die Haidevögel: *Numenius arcuatus*, *Pratincola rubicola*, *Anthus campestris*, *Saxicola oenanthe* u. s. w., dafür kommt aber hier der weisse Storch vor, und sind Schwalben und Gartenspötter häufiger. Seinerzeit, nach genauere Untersuchung werde ich Näheres über die Verschiedenheit der beiden Faunen berichten.

Es folge nun die Ankunftszeit der einzelnen Arten, mit der Bemerkung, dass sich die Daten vom 9. Febr. bis 28 April auf Doorn, die übrigen auf Neerlangbroek beziehen.

- Apr. 10. *Anthus trivialis* (L.).
 „ 26. *Hirundo rustica* L.
 „ 28. *Daulias luscini*a (L.).
 „ 30. *Sylvia atricapilla* (L.).
 „ 30. *Chelidon urbica* (L.).
 Mai 1. *Oriolus galbula* L.
 „ 2. *Cuculus canorus* L.
 „ 4. *Turtur turtur* (L.).
 „ 4. *Sylvia simplex* LATH.
 „ 6. *Muscicapa grisola* L.
 „ 10. *Apus apus* (L.).
 „ 18. *Hypolais hypolais* (L.).

Diese Übersicht ergänzen noch folgende Notizen.

Januar. 1. 7 Leinfinken bei Doorn. **9.** eine Waldschnepfe. **30.** Erster Gesang von Staaren (16 Stück).

Februar 22. Erster Finkenschlag. **23.** Heckenbraunelle singt zum ersten Mal.

März 6. Einige Nebelkrähen und ein Schwarm Saatkrähen ziehen → NE. Der Frühjahrszug der Nebelkrähen war heuer gering. **7.** 30 St. Zeisige, welche bis 30. d. M. verblieben. **15.** Erster Gesang des Bluthänflings. **22.** Zuerst Kiebitze gesehen, ca 30 St, wohl Nachzügler, da andernorts schon Eier gefunden wurden. Erster Gesang des Grünlings.

April. 4. Staare noch zu Hunderten, vereint auf den Wiesen neben der Bahnstrecke bis Amsterdam. **28.** *Cannabina linaria* ♀ aus Texel.

Mai. 7. *Eudromias morinellus* ♀, wurde Tags zuvor an der Küste von Groningen erlegt. **9.** Von ebendasselbst eine *Limosa lapponica* ♂. **19.** Derselbe Vogelsteller sandte mir *Squatarola squatarola* ♂, *Pelidna alpina*

leucus ♂ és *Arenaria interpres* ♂, valamennyi a legszebb nyári mezben. — Nehány nappal későbbben ugyancsak innen jött még *Haematopus ostralegus* ♂ és *Glottis littoreus* ♀, Texelből pedig 2 drb. *Sterna macrura*.

Az 1903. évi őszi vonulás Neerlangbroekben.

Augusztus 25. *Muscicapa atricapilla*. Texelből 1. *Platalea leucorodia* és *Loxia curvirostra* juv. **26.** Az első karvaly, 3 *Corvus corax*. **27.** Egy csapat fitiszfüzike. 1 *Muscicapa atricap.* Texelből 2 *Loxia curv.* amely tömegesen van a szigeten. **28.** *Phylloscopus rufus*. Texelből 2 *Limonites minuta* (LEISL.) és *Arenaria interpres* (L.) **29.** Nehány *Muscicapa atricap.*

Szeptember 1. Utolsó geze. Texelből 2 *Limonites minuta* és 2. egy *Phalaropus hyperboreus* (L.) **3.** Seregély tömegesen vonul WNW. szél mellett → SW. **4.** Barna rétihéja vonulóban. **5.** Sok *Muscicapa atricap.* **8.** Három teljesen fehér fogoly Arnheimből; 14-es családhoz tartoztak, az öregeken s a többi fiakon nyoma se volt az albinizmusnak. **12.** A viharos idő következtében sok sirály huzódott beljebb a szárazföldre, úgy hogy még 3 *Larus argentatus* BRÜNN is volt látható. **13.** Egy barna réti héja. **14.** Az első *Fringilla coelebs*-ek vonulóban, elég számosak; utolsó *Muscicapa atricap.* **18.** *Hirundo rustica* gyülekezik. Texelből egy *Phalaropus hyperboreus* ♂. **21.** Sisegő füzike énekel. 2. *Muscicapa grisola*. Sok füsti és házifeéske a torony körül. **24.** Az utóbbi napokban igen sok átvonuló *Motacilla alba*; az első ludak → S. **28.** Sok sisegő füzike énekel királykák társaságában; *Motacilla alba* tömegesen. **29.** *Stercorarius pomarinus* (TEMM.) Texelből.

Október 1. *Turdus iliacus* L. első átvonulók. **4.** egészen fehérfejű őszapó. **5—11.** A vonulás egészen jelentéktelen, csak néhány pinty → SW. **6.** *Phalaropus hyperboreus* Texelből. **12.** Nehány vonuló dolmányos varjú; az első erdei szalonka; 2 *Sylvia atricapilla* Texelből. **14.** négy erdei szalonka. Frieslandból érkezett egy 12-én eléjtett *Stercorarius parasiticus* (L.) ♀. **15.** Pintyek, mezei pacsirták és seregélyek vonulnak. *Pratincola rubicola* és *Crex crex*. **17.** Utolsó *Hirundo rustica*. **19.** *Stercorarius pomarinus* Texel-

Schinzi ♀, *Tringoides hypoleucus* ♂ und *Arenaria interpres* ♂ in den schönsten Sommerkleidern. Einige Tage später *Haematopus ostralegus* ♂ und *Glottis littoreus* ♀, von der Insel Texel aber 2 St. *Sterna macrura*.

Der Herbstzug 1903 in Neerlangbroek.

August. 25. 1 *Muscicapa atricapilla*. Aus Texel 1 *Platalea leucorodia* und *Loxia curvirostra* juv. **26.** Erster Sperber; 3 *Corvus corax*. **27.** Ein Flug Fitislaubvögel. 1 *Muscicapa atricapilla*. Aus Texel zwei *Loxia curvirostra*; ist auf der Insel in Menge. **28.** *Phylloscopus rufus*. Aus Texel 1 *Limonites minuta* (LEISL.) und *Arenaria interpres* (L.). **29.** Einige *Muscicapa atricapilla*.

September 1. Letzter Gartenspötter. Aus Texel 2 *Limonites minuta*, und am 2. eine *Phalaropus hyperboreus* (L.). **3.** Staare ziehen in Menge bei WNW. Wind nach → SW. **4.** 1 Rohrweihe ziehend. **5.** Viele *Muscicapa atricapilla*. **8.** Drei ganz weisse Rebhühner aus Arnheim; gehörten zu einem Volke von 14 Stück, die Alten und die anderen Jungen keine Spur von Albinismus. **12.** Infolge des stürmischen Wetters sind viele Möven landeinwärts gezogen, sogar drei *Larus argentatus* BRÜNN. **13.** Eine Rohrweihe. **14.** Die ersten *Fringilla coelebs* — recht zahlreich — ziehend. 1 *Muscicapa atricapilla*. Letzter. **18.** *Hirundo rustica* sammeln sich. Aus Texel ein *Phalaropus hyperboreus* ♂. **21.** Weidenlaubvogel singt. 2. *Muscicapa grisola*. Viele Rauch- und einige Mehlschwalben um den Kirchthurm. **24.** Während, der letzten Tage wimmelt es von ziehenden weissen Bachstelzen; die ersten Gänse → S. **28.** Viele singende Weidenlaubvögel mit Goldhähnchen. *Motacilla alba* in Menge. **29.** *Stercorarius pomarinus* (TEMM.) aus Texel.

Oktober. 1. *Turdus iliacus* L. zuerst auf dem Zuge. **4.** 1 Schwanzmeise mit ganz weissem Kopfe. **5—11.** Zug ganz unbedeutend, nur einige Finken → SW. am **6.** *Phalaropus hyperboreus* aus Texel. **12.** einzelne Nebelkrähen ziehen; erste Waldschnepfe; 2 *Sylvia atricapilla* aus Texel. **14.** 4 Waldschnepfen. Aus Friesland ein ♀ von *Stercorarius parasiticus* (L.) am 12. Oktober erlegt. **15.** Zug von Finken, Feldlerchen und Staaren. *Pratincola rubicola* und *Crex crex*. **17.** Letzte *Hirundo rus-*

ből. **20.** Dolmányos varjú, pinty, seregély és szöllőrigó erősen vonulnak. **21.** A vonulás kisebb mértékű, főleg seregély, mezei pacsirta és dolmányos varjú látható, pinty azonban nincs. 1 *Rallus aquaticus*. Texelből *Coccothraustes coccothraustes* és *Pyrrhula europaea* V., valamint az első idei *Ampelis garrula* L., ebből egy példányt Frieslandból is kaptam. **22.** Első *Buteo buteo* (L.) Texelből 3 *Ampelis garr.*, 1 *Lanius exc.* és *Turdus visc.* **23—31.** Jelentéktelen vonulás. **25.** Az első csizék.

November 1-től a vonulás nagyon jelentéktelen, csak erdei szalonka volt feltűnő nagy számban. Évek óta nem volt itt ennyire kedvező szalonkaidény — egy napon egyszer 68 drb. került terítékre, s a madárfogókban is sok került. *Ampelis garrula* is tömegesen mutatkozott. Az elsőket **Okt. 21-én** látták több helyütt, s néhányat még December közepén is fogtak. **16.** 4 *Turdus pilaris* **23.** *Stercorarius pomarinus* a „Groninger Watt“-ról. **24—26.** Sok lúd → *S.* **24.** *Cygnus bewicki* YARR. Texel szigetén. **26.** *Stercorarius pomarinus* a „Groninger Watt“-ról. **27.** Magas hóban sok erdei szalonka. **29.** Ludak és fenyőrigók vonulnak. *Larus minutus* PALL. került hozzám.

December 2. Scheweningen mellett 25 erdei szalonka. **6.** *Larus argentatus* és *canus*, néhány fekete és dolmányos varjú, *Oidemia nigra* (L.) csapat → *NE.* Scheweningen mellett. **19.** Löttem még erdei szalonkákat.

Az 1904. évi tavaszi vonulás Neerlangbroekben. — Der Frühjahrszug 1904 in Neerlangbroek.

A vonulás a következőképen alakult.

Febr. 4. *Sturnus vulgaris* L.*
 „ 15. *Turdus musicus* L.
 „ 19. *Galerida cristata* (L.).
 Mart. 5. *Lullula arborea* (L).**
 „ 12. *Motacilla alba* L.
 „ 13. *Pratincola rubicola* (L.).
 „ 20. *Phylloscopus rufus* (BECHST.).

* Az idén nem telet.

** Érkezés *Doornba.*

*** Más megfigyelő már *ápr. 4-én* látta.

tica. **19.** *Stercorarius pomarinus* aus Texel. **20.** Starker Zug von Nebelkrähen, Finken, Staaren und Weindrosseln. **21.** Zug weniger stark; hauptsächlich Staare, Feldlerchen, Nebelkrähen, aber keine Finken; 1. *Rallus aquaticus*. Aus Texel *Coccothraustes coccothraustes* (L.), *Pyrrhula europaea* V. und das erste diesjährige Exemplar von *Ampelis garrulus* L.; ein ebensolches auch aus Friesland. **22.** Erster *Buteo buteo* (L.). Aus Texel 3 *Ampelis garrulus*. 1 *Lanius excubitor* und *Turdus viscivorus*. **23—31.** Zug sehr gering; am **25.** zuerst einige Zeisige.

November. Der Zug vom **1.** war recht unbedeutend, nur *Waldschnepfen* zogen in auffallend grosser Menge. Seit Jahren war hier keine so ergiebige *Schnepfenjagd* — an einem Tage wurden 68 Stück erlegt und auch die Fänger erbeuteten eine Menge derselben in ihren Netzen. *Seidenschwänze* erschienen ebenfalls in Menge. Die ersten beobachtete man in verschiedenen Gegenden am **21. Okt.** und wurden etliche noch bis Mitte Dezember gefangen. **16.** 4 *Turdus pilaris*. **23.** *Stercorarius pomarinus* vom Groninger Watt. **24—26.** Viele Gänse → *S.* **24.** *Cygnus bewicki* YARR, aus Texel. **26.** *Stercorarius pomarinus* vom Groninger Watt. **27.** Bei hohem Schnee viele *Waldschnepfen*. **29.** Gänse und *Krametsvögel* ziehen. *Larus minutus* PALL. erhalten.

Dezember. 2. Bei Scheweningen 25 *Waldschnepfen*. **6.** *Larus argentatus* und *canus*, einzelne Raben und Nebelkrähen, ein Flug *Oidemia nigra* (L.) → *NE.* bei Scheweningen. **19.** Wurden von mir noch *Waldschnepfen* geschossen.

Der Zug gestaltete sich folgendermassen:

Apr. 3. *Chloris chloris* (L.).
 „ 12. *Anthus trivialis* (L.).
 „ 14. *Phylloscopus trochilus* (L.).
 „ 15. *Daulias luscini*a (L.).
 „ 15. *Sylvia atricapilla* (L.).
 „ 18. *Hirundo rustica* L.***
 „ 19. *Cuculus canorus* L.

* Überwinterte heuer nicht.

** Ankunft in *Doorn*.

*** Wurde von einem anderen Beobachter schon am **4. Apr.** bemerkt.

- Apr. 24. *Sylvia sylvia* (L.).
 „ 27. *Ruticilla phoenicurus* (L.).
 „ 27. *Pratincola rubetra* (L.).
 Mai 1. *Sylvia simplex* LATH.
 „ 2. *Muscicapa atricapilla* L.
 „ 3. *Turtur turtur* (L.).

Kiegészítő jegyzetek.

Január 1. erős fagy. 1 *Motacilla melanope* (PALL.) ca. 10 *Gallinula chloropus* (L.) védelmet keres fenyők és *Rhododendron* bokrok alatt. 4. 3 süvöltő a kisebb fajtaból. 8. *Cannabina flavirostris* (L.) Texelből és 11. ugyancsak ebből s ugyaninnen megint 2 drb. 16. *Larus minutus* PALL. a „Groninger Watt“-ról. 19. 3 *Cannabina flavirostris* (L.) *Plectrophanes nivalis* (L.) és *Anthus obscurus*. (LATH.) Texelből 22. *Turdus iliacus* L. 23. *Coccothraustes coccothraustes* (L.)

Február 8. seregély énekel. 19. erdei pinty, fekete rigó, szürkebegy énekelnek; örvös galamb szól.

Márczius 8. Az utolsó csizék. 11. *Charadrius plumialis* L. ♀, halvány varietás Frieslandből; a felsőrészek tollai feketék helyett fehérek, a tollszélek sárga színe normális; az alsórészek és oldalak fehérek. 19. *Corvus corax* L. és fészek-alja Frieslandből. 20. Nagyobb csapat *Turdus iliacus* L. 28. 30 drb. *Turdus iliacus*.

Április 13. Az utóbbi *Turdus iliacus*-ok. 25. *Anas boschas* L. fiaival. 29. 2 *Coccothraustes coccothraustes* (L.).

Május 16. *Recurvirostra avocetta* L. a „Groninger Watt“-ról. 18. ugyanonnan egy *Limosa lapponica* (L.) ♂ nyári mezben. 21. ugyanonnan 3 ♀ ugyanebből a fajból.

- Mai 5. *Chelidon urbica* (L.).
 „ 5. *Hypolais hypolais* (L.).
 „ 5. *Muscicapa grisola* L.
 „ 8. *Oriolus oriolus* (L.).
 „ 14. *Apus apus* (L.).

Ergänzende Notizen.

Januar. 1. Starker Frost. 1 *Motacilla melanope* PALL., ca 10 *Gallinula chloropus* (L.) suchen Schutz unter Fichten und *Rhododendron*-Sträuchern. 4. Drei Dompfaffen der kleineren Art. 8. *Cannabina flavirostris* (L.) aus Texel, am 11. ebenfalls 2 St. 16. *Larus minutus* PALL. von der Groninger Küste. 19. 3 *Cannabina flavirostris* (L.), *Plectrophanes nivalis* (L.) und *Anthus obscurus* (LATH.) aus Texel. 22. *Turdus iliacus* L. 23. *Coccothraustes coccothraustes* (L.).

Februar. 8. Staare singen. 19. Buchfink, Schwarzdrossel, Braunelle singen, Ringeltaube gehört.

März. 8. Die letzten Erlenzeisige. 11. Eine blasse Varietät von *Charadrius plumialis* L. ♀ aus Friesland erhalten; die Federn der oberen Theile weiss statt schwarz, die gelbe Zeichnung der Federränder normal; Unterleib und Körperseiten weiss. 19. *Corvus corax* L. nebst Gelege aus Friesland. 20. Grösserer Flug von *Turdus iliacus* L. 28. 30 *Turdus iliacus*.

April. 13. Die letzten *Turdus iliacus*. 25. *Anas boschas* L. mit Jungen. 29. 2 *Coccothraustes coccothraustes* (L.).

Mai 16. *Recurvirostra avocetta* L. von der Groninger Küste. 18. Von ebendort eine *Limosa lapponica* (L.) ♂ im Sommerkleide. 21. Drei ebensolche ♀ von ebendort.